

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VII

Nr. 13

BCU Cluj 28 / Cent. MARTIE 1926 Library Cluj

În acest număr: Argumentele Partidului Național de Octavian Goga; Soare, poezie de G. Nichita; Legea electorală, declarația partidului poporului în Parlament; Priveliști basarabene: Nația de D. Iov; O tovărășie fără urmări de Alexandru Hodoș; O statistică de Al. Lascarov-Moldovanu; Un proces monstruos de Sebastian Stanca; Săptămâna crizei de V. Russu-Șirianu; Scrieri din Paris: Reorganizarea vieții studențești de I. Bogdan; Gazeta Rimată: Revendicări feminine de Ion Bărbat; Insemnări: În fața crizei; Trânsfugii; O aniversare; Insușiri profesionale; Pamfletarul și juriul de onoare; Familia, etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră

Argumentele Partidului Național

Sunt câteva zile care ne mai despart de schimbarea de regim.

Guvernul actual se retrage după o importantă perioadă de patru ani petrecută la cârma țării. Nu e momentul acum să se aprecieze această activitate. Din ziua când părăsește puterea, amuțind patimile și limpezindu-se orizontul, o judecată obiectivă se va putea avea cu mai multă ușurință.

Chestiunea de actualitate e astăzi descifrarea viitorului apropiat.

Viața politică, din nenorocire, se găsește încă la noi în faza unor începuturi nelămurite pe deplin. Forțele noastre pe toate țărmurile nu și-au găsit fagașul normal. Trăim vremuri de prefacere cu valuri tulburi și cu deslănțuiri capricioase. Curente de simțire dibuiesc, fără să-și fi fixat o stabilitate sau un echilibru. Granițele partidelor, ca la ori-ce alvie proaspătă, sunt destul de fragile. În astfel de împrejurări cu totul particulare, care nu se pot asemăna cu stările țărilor de tradiție, jocul politic e mai complicat și mai dificil. Aici totul e în prefacere, totul se poate schimba în bine sau în rău, după cum suprema mână diriguitoare e călăuzită de-o inspirație mai mult sau mai puțin fericită. Coroana la noi, în deosebire de alte părți, e încă punctul central de îndrumare a mecanismului politic. Rolul ei apare deci în ochii tuturor nu numai ca un rol echilibrator, ci ca un factor decisiv, care în mod real creiază situațiile politice.

Astfel stând lucrurile, capul statului are o influență precumpănitoare și, firește, o mare răspundere.

Nu e de mirare, deci, că în această specială configurație opinia publică își îndreaptă atenția spre cele mai înalte sfere de unde o judecată clară își va rosti verdictul pentru apropiata criză de guvern. De-aceia, o atmosferă de mister planează împrejur, și lumea nedume-

rită se dedă la fel de fel de combinații, dintre care unele trec dincolo de limitele rațiunii și se înfundă în fantasmagorie.

Noi nu ne vom lăsa nici-o clipă răpiți de asemeni considerații vapoase, ci vom rămâne ca totdeauna în cadrul realității. Gândindu-ne la Partidul zis Național, pe care o presă de sub conducerea honigmanilor îl lansează cu o sgomotoasă reclamă parc'ar fi vorba de-o apă de dinți, noi cercetăm sub raportul unei justificări normale care sunt argumentele acestui consorțiu pentru venirea la guvern? Pe deplin convinși, că în aprecierea supremei hotărâri tot ce interesează țara este atras în raza unei mature chibzuinți, facem un examen rezumativ al activității dlor Vaida-Maniu și ne întrebăm dacă străduințele lor pot primi consacrarea celui mai înalt factor constituțional?

Dându-ne seama că astăzi Coroana, cu riscul tuturor consecințelor trebuie să deschidă un drum în haosul politic, punem la cântar motivele pentru care Partidul fostului Consiliu dirigent crede cu ori ce preț că are binecuvântarea Regelui.

Iată aceste argumente lapidare:

1. *Partidul Național reprezintă un bloc masiv, cu o dulce armonie în conducere și cu-o admirabilă înțelegere între cei doi șefi.*

2. *Partidul Național n'a făcut niciodată agitație regionalistă sau confesională*

3. *Partidul Național a fost pivotul de căpetenie al încoronării Regelui Ferdinand la Alba-Iulia.*

4. *Partidul Național reprezintă continuitatea de guvernare după declarațiile repetate că recunoaște Constituția și nu va face din legiuirea actualului Parlament „tabula rasa“.*

5. *Partidul Național are o imensă majoritate în țară față cu Partidul Poporului, Partidul Țărănesc și Partidul Liberal.*

6. *Partidul Național e o grădină de inteligență constructivă.*

7. *Partidul Național n'a insultat niciodată Coroana.*

Iată, schițate în pripă, argumentele pe care opinia publică le poate invoca pentru ori-ce minte sănătoasă, de câte ori vine vorba de teza distinșilor noștri adversari.

Înțelegeți, că sprijiniți pe aceste șapte puncte, noi ne tragem seama foarte serios pentru ziua de mâine. Suntem convinși, că binecuvântarea din înaltul loc nu poate întârzia ca o foarte logică încercare de întărire a ideii de stat și ca o specială grațitudine pentru serviciile aduse Țării și Dinastiei.

Fiți liniștiți deci, domnilor, în temeiul punctelor de mai sus, Iuliu Maniu va fi prim-ministru.

Politica, dându-și mâna cu morala, nu mai are nevoie decât de cerneala Monitorului Oficial.

Cine nu crede în această rețetă nu e un om cum se cade...

OCTAVIAN GOGA

SOARE...

Iar se desprind din zările 'nsorite
Cocorii, visuri albe plutitoare,
Iar note de flașnetă tânguite,
Iar freamăt mult, iar cântece, iar soare.

Stau neclintit și-ascult, și văd și simt
Cum izvorăște din adânc viața,
Și mă întreb: de ce mai vine noaptea
Când e atât de albă dimineața?

Și iar mă'ntreb: de ce mai vin cocorii,
Ca'n urmă să ne părăsească iară?
De ce pământul, soarele, viața
Mă dor în fiecare primăvară?

GEORGE NICHITA

Legea electorală

— Declarația citită la Cameră de dl Octavian Goga,
în numele partidului poporului —

Domnilor deputați,

Partidul poporului crede că legea electorală, de o importanță atât de covârșitoare, e prezentată Camerei în condițiuni puțin prielnice pentru o discuțiune largă și temeinică. Partidul poporului regretă că și data aceasta anumite preocupări lăaturalnice, ce nu se pot justifica prin prisma intereselor generale, par a se substitui înaltelor necesități de stat.

Legea electorală, așteptată ca o consecință firească a modificărilor aduse Constituției, e supusă deliberării Corpurilor leguitoare abia acum, în ultimile zile ale prezentei legislaturi. Acest fapt va scădea de sigur din prestigiul unei reforme, care e menită să aibe urmări hotărâtoare în ceea ce privește evoluția mecanismului nostru politic.

Numai grija noastră permanentă, manifestată în mai multe rânduri dela această tribună, de a îndruma cât mai curând voința națională spre formele ei definitive de exprimare, ne poate determina să acceptăm o discuție, și întârziată și pripită, în această materie.

Situația în care ne găsim are caracterul unei dileme, căci nu avem de ales: sau dăm țării, în răstimp de câte-va zile, această lege absolut necesară pentru desăvârșirea consolidării ei interioare, sau eșim din prevederile Constituției, prelungind dincolo de termen existența Parlamentului. Partidul poporului, respectuos față de îndeplinirea formelor constituționale, participă la discuția proiectului de lege și socotește că își poate rezuma părerile în prezenta declarație.

Domnilor deputați,

Proiectul de lege pornește dela concepția sănătoasă, că nu se poate realiza o operă în adevăr folositoare țării decât de un guvern unitar, sprijinit pe o majoritate puternică și omogenă, dobândită pe căi legale.

Acest principiu fundamental, a cărui statornică realizare ar asigura României o lungă perioadă de liniște și prosperitate, se mai rezumă și pe alte considerațiuni.

Salvarea ideii de autoritate trebuie să rămână mai presus de toate preocuparea de căpetenie a oricărei organizații politice pătrunse de o superioară înțelegere a realităților, într-o vreme când suntem chemați să așezăm noua întocmire a statului român pe temelii sigure și durabile. Înfrângerea demagogiei primejdioase; stărpirea tuturor curentelor subversive; suprimarea tiraniei exercitată de minoritățile parlamentare; anihilarea doctrinelor regionaliste, și prin urmare întărirea spiritului de unitate în stat, sunt tot atâtea condițiuni indispensabile pentru o biruință desăvârșită a ideii naționale.

Partidul poporului, care și-a fixat pentru totdeauna linia sa de conduită în cadrul acestor credințe, declară că împărtășește fără nici-o rezervă acest punct de vedere eminentamente politic și moral.

Ridicându-se până la acest nivel de apreciere și lăsând la o parte ori-ce considerațiuni egoiste, partidul poporului își fixează această atitudine fără să fie atras de jocul aparențelor și de răspândirea interesată a unor lozinci ademenitoare.

Experiențele de până acum, pe cari n'am dori să le repetăm, justifică pe deplin această înțeleaptă moderațiune și dorința noastră normală de echilibru, care rămâne nota sufletească distinctă a neamului românesc.

Domnilor deputați,

Acestea fiind concepțiile de cari e călăuzit în examinarea legii electorale, partidul poporului vede însă cu oarecare îngrijorare o serie de dispoziții ale proiectului, cari dacă nu ar fi modificate, ar putea să scadă din efectele binefăcătoare ale unui reforme radicale.

Intenția de a mărgini lista majoritară la o anumită limită procentuală din totalitatea voturilor exprimate știrbește, credem noi, însuși principiul de bază al proiectului, constituind în acelaș timp un penibil prilej de tentațiune, capabil să sacrifice din nou curățenia alegerilor.

Tot astfel, lipsa unei definiții clare a noțiunii de grupare politică sporește și mai mult nedumeririle pe cari proiectul ar dori să le înlăture. Organizațiunile politice permanente au dreptul firesc de a cere ocrotirea noiei legi electorale, dar constelațiunile ce s'ar înjgheba numai în preajma alegerilor, cu vădite scopuri destructive, s'ar cuveni să fie evitate pentru a nu se introduce din nou haosul, tocmai în clipa când simplificarea și limpezirea vieții noastre politice e cerută cu mai multă hotărâre de toți factorii conștiinței ai țării.

Domnilor deputați,

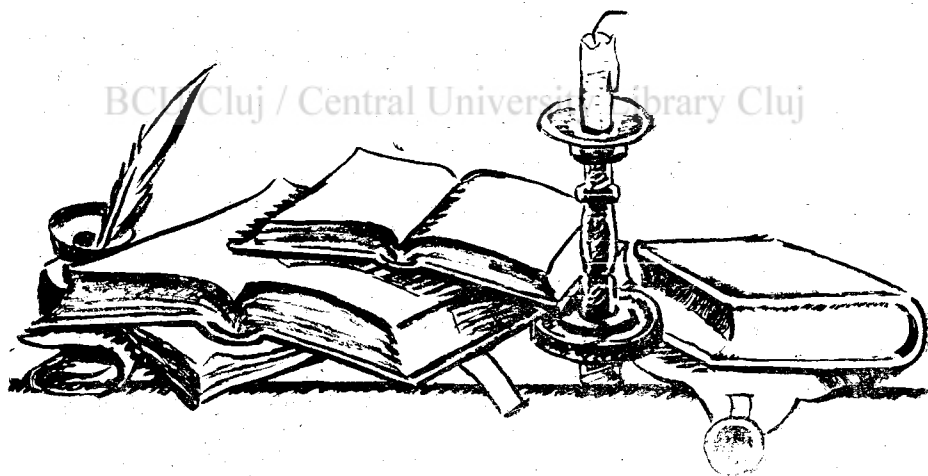
Fără îndoială, că fixarea voinței corpului electoral în astfel de tipare trebuie să urmărească nu numai ținte de ordin practic ci și un scop de o înaltă moralitate politică. Iată de ce, partidul poporului cere cu insistență stabilirea unor penalități mai mari împotriva fraudelor electorale, cari ar trebui să dispară din viața noastră politică.

De asemeni, din momentul în care proiectul de lege admite scrutinul de listă fără panaj, luând în seamă numai programul politic și organizația ce-l reprezintă, e nevoie de a se introduce o specială dispoziție, potrivit căreia mandatarii aleși pe baza unui program, ca făcând parte dintr-o organizație politică, să piardă acest mandat atunci când părăsesc partidul pe listele căruia au figurat.

În chipul acesta se va garanta diferențierea pe bază de program a elementelor noastre politice, înlăturându-se spectacolul trist și degradant al unor speculațiuni întemeiate pe interese personale, care a coborât atât de mult caracterul întrecerilor noastre publice în vremea din urmă.

Domnilor deputați,

Aceste fiind mărturisirile noastre de credință și aceste fiind observațiunile noastre de detaliu, pe cari vom avea onoarea să le expunem pe cale de amendamente, partidul poporului declară că votează luarea în considerațiune a proiectului de lege electorală.

PRIVELIȘTI BASARABENE

Nația

S'a lăsat un ger în ajunul anului nou, de scapără zărilor. Aud, din casă, cum scârție omătul sub paști trecătorilor. Copacii au îmbătrânit și stau neclintii, ca'n fața unei taine, cu pletele și mustețele lor de promoroacă. De frig, câteva glugi de strujeni și-au îndesat cușmele albe până'n fund, și-un țăpoi uriaș, sprijinit de una din ele, amenință, cu mâna invalidă, cerul de plumb. Căsuțele părăsite în viile de pe dealuri străjuesc țințirurile podgoriilor vătuite cu omăt. Făl-fâind tulpăne negre, stoluri de ciori îmbrobodesc limpezimea zărilor, abătând uneori pete de umbră asupra unui copac din care se macină argintul promoroacei.

De două zile a înghețat Nistrul; din sloiuri mari s'a clădit o punte vânăta între noi și cellalt mal, în apropierea căruia două mori, ca două uriașe cutii, așteaptă să fie trase în involburarea apei. Din acoperișurile de stuh răsar caere de fum, torcându-se pe furca luminii. Pe dealul din vatra satului coboară o sanie încărcată.

Sosit de câteva zile în orașelul din hotarul țării, sorbiam zilnic frumusețile dimprejur, împrăpătându-mi sufletul cu aerul rece al iernii, cercetând vecinii, stând de vorbă uneori cu trecătorii îngăduiți să urce cărarea printre vii, deadreptul. Venea câteodată câte-un intelectual, băștinaș al târgului, cu care stam ceasuri întregi la sfat. În mulți *unirea* trezise un simțământ de neplăcere, pe care, când vorbeau cu cineva izolat, nu-l putea ascunde. Adăpați la izvorul învățături ru-sești, cei mai mulți socotiau cultura moscovită după întinderea nemărginită a țării. Erau mândri de „colosul dela Nord“, și nu puteau pricepe cum într'o țărișoară ca cea de peste Prut, pot fi școli, licee ba și universități...

Și iată că'n ajunul anului nou, un profesor dela *școala medie*

veni să mă vadă, mânat de-o afacere. Adus pe meleagurile acestea din ținutul Caucazului, rupea puțin moldovenește, împletind vorbele cu cuvinte pe care nu le mai auzisem. Deprins cu liniștitul orașel, venirea *românilor* nu l'a speriat să treacă Nistrul, ca alții. În cele câteva luni de nouă stăpânire, după plecarea nemților, a legat câteva prietenii cu noii veniți în nopțile lungi, împrejurul mesei încărcate cu *siliotci* în mijlocul căreia forfotia samovarul ca un roi trezit. Nu se sfla să socotiască venirea românilor ca un *provizorat*, încercând să dovedească, după cultura căpătată în școlile rusești, ba că Basarabia a fost ținut turcesc, ba că satele moldovenești sunt colonii răzlețite de întâmplările vremii...

Și-acum, după ce domnu Amfiloghen, Amfiloghen Iurici, lepădă în *antret* galoșii urlași cu tureți până la glesne, îl poftii pe fotoliul larg de pae boite roșu, lângă soba mare ce despărția, ca un părete, două odăi. Amfiloghen Iurici stăruia cu privirea asupra lucrurilor din casă, peste cari se odihnia parcă tăcerea albă ce-o nevediau fereștile cu strălucire proaspătă; pe paturile lungi scoarțele moldovenești așterneau fășii de câmpii înflorite sub cucernicia de iconostas a candeliei din ungherul tănuit într'un vâl de umbră.

— La dumneta ca la un țăran, vorbi domnul Amfiloghen Romașcan, cu *războae* și prosoape și linguri înflorite...

— Crezi dumneata, Amfiloghen Iurici, că haina asta îmbrăcată pentru câțeva vreme a schimbat sufletul din mine? Șapoi aici mă simt ca la mine acasă. Am uitat c'am trecut Prutul și că la câțiva pași străjuește hotarul vechi al Nistrului.

— Vechi, dela turci încă...

— Și dela moldovenii lui Ștefan și-ai lui Cantemir și-ai Hatmanului Hâncu... vechi dela străbunii noștri cari au asudat cărând pietre colo, la Cetatea pe care-o vezi... Și parcă spre a ne încredința, privirăm, apropiindu-ne de fereastă, zidurile fumurii înălțate ca o pânză de cinematograf la marginea orașului lângă Nistrul ghintuit ca un chimir. Târgul adunase toate cușmele albe ale caselor, printre cari copaci vâtuți rășchirau degete lungi de faianță.

— Și cu toate acestea, vorbi în limba lui stricată profesorul de la școala medie, Basarabia nu poate să rămâe pentru totdeauna alipită României. Nu numai eu îs de părerea aceasta, urmă scoțând din buzunar și despăturind un ziar rusesc, iată ce scrie un basarabean profesor de liceu, om cu două facultăți terminate la Kiev, căci îl cunoșc bine... Am să-ți traduc și ai să înțelegi, că norodul de aci altfel simte decât dumneata...

Amfiloghen Iurici cocoță pe nas o pereche de ochelari și ncepu să citească și să se chinuiască cu o traducere pestriță.

— Nu-s tocmai bun *perivocic* da' ai să înțelegi și așa...

Și „profesorul cu două facultăți“ făcea un adevărat curs de istorie. Incepea cu pacea dela București dintre ruși și turci la 1812, cu luarea Basarabiei, scria despre o anumită civilizație rusească abătută asupra moldovenilor, despre libertăți și drepturi despre cari eu, ascultătorul, nici nu auzisem până atunci. Autorul articolului nu uita

nici pe Wilson cu „autodeterminarea” lui, care *musai* trebuie să țină la sânul sfintei Rusii, pentru totdeauna, pământul dintre cele două ape...

— Eu să zic că sunt înstrăinat, născut tocmai în Caucaz, deși, după nume, tată-meu se vede c'a fost moldovan, dar auzi ce scrie un moldovan curat, născut și crescut aici, profesor de liceu... Și câți nu gândesc și nu simt ca eu...

Cele citite îmi înnoirase sufletul cu o grea amărăciune. Un dușman parcă îmi apucase inima în pumni și mi-o strângea. Nu găsiam răspunsul nimerit să-l dau. Stam covârșit de durere ca'n fața unui trate mort. Liniștea din casă priveghia cu tăuțul ei supărător. Afară, peste veșmântul alb, apusul picta florile lui de mac. De la o casă vecină, din hogoag, ieșeau caere de lână țigae.

— Vor veni toți, cu vremea, lângă noi, Amfiloghen Iurici, vei veni și dumneata și profesorul cu două facultăți!.. Vă veți alătura nouă din convingere și din instinct.. Da, din instinct. În d-voastre este astăzi o conștiință adormită. Cei 108 ani au așternut salteaua lor de frunze. Măne-poimăne soarele cel adevărat va trezi în d-voastră mugurii unor sentimente răsărite din moși-strămoși. S'ar părea că vreau să-ți țin o conferință. Nu, dar sfârșitul așa are să fie.

Amurgia. O pulbere de cărbune se cernea din estompa înserării. Omătul strălucia viu, imaculat. În depărtare fâlăia, ceva ca rămășița unui steag albastru.

Domnul Romașcan alungă năvala gândurilor și păturind gazeta rusească o privi cu multă băgare de samă.

— Pe cărți nu totdeauna trebuie să ne sprijinim. Istoria, mai ales, ocolește adevărul...

— Și gazetele, nu-i așa?

— Și, răspunse Amfiloghen Iurici, dar dacă discutăm sprijinindu-ne pe istorie atunci amândoi avem dreptate.

Eram să-l contrazic, când deodată îndepărtate ecouri treziră liniștea odăiei. S'auziau în vale urătorii. Mugiau buhaille și'ndemneau harapnicele. Câte-un hăit lung să destrăma, tăragănat: Hăăăi — hăi! Și pași mărunți și deși auzii pe scări. Cu o mare bucurie în suflet m'am repezit la fereastra lângă care trei găgălici se'ndemneau: „Incepe tu, măi Ionică... Dă-te mai lângă perete, măi Scridoane, dă-te măi, n'auzi?”

Toată ființa din mine rădea împrosătată de-o bucurie mare. Și două mogâldețe începură de-odată:

— „Aho-aho, sara lui Sfântu' Vasăle o'nsarat”... Un glas apoi tăcu și numai unul rămase să se'ngâne dulce cu-un clopoțel. Inoptarea înfrăția ștofa ei cu straele voinicilor de la fereastră. Rezămat de perete am ascultat ceva despre „bădica Troian”, despre un lan unde s'a dus „ca să vadă de i-a dat Dumnezău roadă”...

Numai când hăiau, clopoțelul își urma clinchetul printre izbucniri de răs.

*Am mai ură, am mai ură
Dar nu suntem de pe-aici, de pe colea,*

*Suntem de la Săptilici
De unde-am venit jără ochinci...*

La vorbele astea, unul, poate Scridon, nu se putu stăpâni de râs... și următorul îl isbi cu clopoțelul în spate...

Cu ochii înlăcrămați de scena aceasta veselă, m'am îndepărtat dela fereastră.

În noaptea asta, acelaș obicei stăpânește nația noastră dintre Tisa și Nistru... Și m'am uitat la Amfiloghen Iurici. Deschisese soba și rupea încet gazeta cu pricina aruncând bucățile în foc. Jarul îi aprinsese fața și'n lumina lui i-am văzut, i-am văzut bine ochii plini de lacrimi.

Și de-afară clinchetul clopoțelului glăsuia din nou mai convingător ca toate cărțile de istorie...

D. IOV

O tovărășie fără urmări

După patru ani de legănate pertractări, în preajma apropiatei schimbări de guvern, cele două partide aliate până ieri, partidul național și partidul țărănesc, s'au reîntors în sfârșit, rupte de oboseală, plictisite de așteptare, dospite de neîncredere, la punctul de plecare al călătoriei lor circulare. Nu s'a mai pomenit vreodată, în analele tuturor tovărășiilor politice puse la cale, o mai îndelungată efortare de contopire, încheiată cu un rezultat mai nul decât acesta. Fenomenul e atât de ciudat, încât ar putea să facă obiectul unor amuzante studii de laborator.

Până atunci, aria populară a fuziunii neisbutite e cel mai reușit număr de atracție din repertoriul companiei de reviste a mucalității Tănase...

Hazlia poveste a pertractărilor, ca toate întâmplările de acest soi, are însă și ea un tâlc mai profund, căruia i se poate atribui și oarecare seriozitate. Să încercăm să-l descifrăm acum, când pe ultima epistolă cu propuneri a comitetului de o sută, dl Ion Mihalache, în numele partidului țărănesc, a scris cu plaivazul: „Se refuză primirea”. Momentul nu e prea rău ales, căci, vrând-nevrând, ne găsim la o răspântie însemnată a vieții noastre publice. Recapitulările, în asemenea împrejurări, sunt absolut necesare.

De obicei, când se pomeneste, cu necaz, cu baijocură sau cu veselie ușoară, despre zădărnicia târguelilor național-țărăniști, toată răspunderea încercărilor nereușite se aruncă asupra dlui Iuliu Maniu. Adversari loiali cum suntem, ne simțim datori să recunoaștem, că se face oarecare nedreptate fostului președinte al Consiliului dirigent, care, în această împrejurare, are de jucat rolul, destul de dificil, al unui țap ispășitor.

E adevărat, că temperamentul târziețnic al dlui Iuliu Maniu, acest mare meșter al frazelor apoase și al amânărilor advocățești, s'a potrivit de minune cu situația încurcată în cadrul căreia i-a fost dat să circule, dar nu s'ar putea susține, cu destule argumente temeinice, că aceasta a fost unica obârșie a penibilei sterilități. Căci, dacă ar fi existat,

de amândouă părțile, un elan irezistibil spre înfrățire, o dorință colectivă de înțelegere, reticențele și abilitățile marelui pertractor dela Bădăcin! ar fi fost măturate în douăzeci și patru de ore, așa cum torențele primăverii duc din calea lor podeșurile aranjate pentru trecerea cu piciorul.

Sunt plante liniștite, cari nu reușesc să trăiască decât pe întinsul apelor stătătoare. Așa și cu floricelele de stil și compoziție ale dlui Iuliu Maniu...

Jumătatea de șef al partidului național a făcut tot ce i-a stat în putință să împiedice un acord de guvernare cu partidul țărănesc, a cărui alianță statornică n'a dorit-o niciodată în chip sincer. Dar dsa nu e singurul autor, nu e nici măcar autorul principal, al comediei, în atâtea acte și tablouri, care s'a jucat, cu atâtea ridicări de cortină, înaintea opiniei publice spectatoare. (Pentru a nu mai vorbi, aici, despre cele ce se petreceau între culise...) Acei cari își închipuiesc, că voința, sau lipsa de voință, a unui singur om, fie el cât de înzestrat, — și nu e cazul, — ar putea să determine sau să împiedice anumite schimbări în viața unui popor, nu judecă lucrurile decât la suprafața lor. Pricinile, de cele mai multe ori, pornesc de mai de departe, și lămuririle sunt mai puțin simple.

Partidul național n'a avut pentru ce să caute o conviețuire durabilă cu partidul țărănesc. Smulsă din așternutul căldicel al autonomiei provinciale și aruncată în largul agitat al politicei românești, gruparea regională condusă de dl Iuliu Maniu s'a temut, din prima clipă a descălecării ei la București, de orice contact prea strâns cu un organism politic capabil s'o înghită și s'o asimileze. Pornind în lume cu o singură rețetă, aceea de a fi mereu la guvern ca reprezentanți necontestăți ai Ardealului, patronii răposatului Consiliu dirigent, ajunși în opoziție, au primit numai acele asociații, cari le respectau dreptul de a vorbi exclusiv în numele provinciei lor, cași pe acela de a nu primi amestecul nimănui în trebile lor de acasă.

Naufragiați politici ca dl C. Argetolanu, care nu-și îngăduiau luxul să mai întrebe de unde vine o scândurică salvatoare; orfani politici ca foștii tachişti, cari erau prea puțini pentru a mai constitui un partid după moartea ilustrului lor șef; apostoli ratați ca dl N. Iorga, care e gata oricând pentru orice fel de tranzacție cu propriile sale opinii — niciunul din aceștia nu era periculos. Nici dl C. Argetolanu, nici foștii tachişti, nici dl N. Iorga, nu înfățișau o forță reală de absorbire, în fața căreia partidul național ardelenesc să nu poată rezista.

Cu toate erorile sale doctrinare, cu toate dezorientările sale de tactică, partidul țărănesc reprezenta, pentru partidul național, acest pericol. De aceea, ori de câteori era vorba să se pună la cale o campanie de întruniri publice, ori de câte ori era vorba de o manifestație de stradă, ori de câteori era vorba de o alegere, ori de câteori era vorba de o încăerare în Parlament, — mijloace violente de luptă sau gesturi de categorică negațiune, — cele două partide, animate de o adversitate comună împotriva partidului liberal, se găseau împreună,

jurând că vor muri pe baricade pentru democrație. Când se punea, însă, chestiunea unei guvernări comune, se schimba cântecul. Ieșea la iveală frica. Fiecare se ferea să nu fie tras pe sfoară. Partidul național se temea să nu fie înghițit, partidul țărănesc să nu fie păcălit.

Nici dușmănia în contra partidului liberal nu pornea din aceeași obârșie. Partidul țărănesc, afișând în programul său principiul luptei de clasă, se socotea, cum se socotește și astăzi, vrăjmașul neîmpăcat al burgheziei bancare dela noi, pe care o reprezintă partidul liberal. Partidul național a combătut și el această burghezie bancară, dar nu pentru că ar urmări idealuri protivnice, ci pentru că nu s'a înțeles la preț cu ea!

Dacă vă aduceți aminte, la începutul anului 1922, când fruntașii partidului național poposeau cu atâta plăcere gastrică în sufrageria ospitalieră a dlui Al. Constantinescu, țărăniștii erau uitați cu desăvârșire. În perspectiva câtorva portofolii ministeriale, întreaga orientare se schimbase. Nu lipsise mult, pentru ca d. Alexandru Vaida să ia loc, pe banca ministerială, alături de d. Ion I. Brătianu. Iată ceea ce nu cred că i s'ar fi putut întâmpla, la aceeași epocă, dlui C. Stere, de pildă.

Dar negocierile partidului național cu guvernul liberal de atunci n'au reușit. Și partidul național s'a aruncat, din nou, cu desnadejde, în brațele țărăniștilor. Era, în acele clipe, singura mântuire...

Ceea ce a urmat, se știe. Pentru ce s'o luăm dela capăt? Ori de câteori s'a pus la cale o *acțiune negativă*, partidul național s'a găsit alături de partidul țărănesc. Ori de câte ori s'a crezut aproape de a fi chemat la cărma țării, pentru a întreprinde o *operă pozitivă*, partidul național a pus partidului țărănesc condițiuni inacceptabile. Jocul acesta a durat patru ani. El a rezultat din nepotrivirea vizibilă de tendințe dintre două grupări politice, cari, din motive deosebite, au întrebuințat câțeva vreme aceleași arme de luptă.

Va mai continua și de aci înainte? În clipa când scriem aceste rânduri nu se mai cade să facem nicio profeție. Suntem însă aproape siguri, că cele două partide, cari n'au putut cădea de acord nici în ceasul al unsprezecelea asupra unui program constructiv pe seama țării, își vor da mâna din nou, ori de câte ori va fi vorba să sufere împreună.

Sunt și astfel de plante, cari nu pot să crească decât pe ruine...

ALEXANDRU HODOȘ

O statistică...

Ascultați, vă rog acum iubiții mei, ce fel de statistică fui blestemat să fac, dintr'o poruncă ostășească, pe vremea războiului...

Abia ajunseseam „pe poziție” în Basarabia, cu trupurile și sufltele — cât oameni, cât vite — zdrobite de toate trudele, pe care încercarea Sfântului le închipuise pentru păcatele noastre cele mari și multe, — când, într'o zi cu soare, primim o poruncă așa de grozavă, încât căzurăm într'o mare neliniște. Aveam, vrasăzică, doi ofițeri sub a mea comandă: un învățător bătrâior, dorohoian de felul său, și un tânăr student, de loc din Câmpina. Cel întâi era locotenent, celălalt sub. Învățătorului, bătrân fiind, îi ziceam: moș Haralambie, iar sublocotenentului: Traian. Primind porunca aceea tare îngrijorătoare, chematu-i-am la mine și li-o arătai. Moș Haralambie dădu din cap, iar Traian, — mai marele *săcției* de mitralieră (căreia moș Brânzei îi zicea în lege *mitrailera*), — zâmbi tinerește fără grijă.

Învățătorul deschise vorba:

— „Aici, domnule căpitan, e chestia tot de trecerea funiei prin ale acului urechi... Și... și... vom face noi ceva...”

Iar comandantele „mitrailerii” răsé:

— „Facem, domnule căpitan, de să iasă fum...”

Eu stăteam pe gânduri, așteptând parcă să mă lumineze Dumnezeu...

Iată, mă rog, despre ce „nimica” era vorba: sosisem în satul acela mare cât un orașel, abia de două zile. În acest sat nu se afla altă suflare cu grai românesc de cât numai noi. Încolo, numai *găgăuți*, adică o amestecătură de neamuri, grăitori ai limbii bulgare... Altfel, oameni liniștiți. În toată compania era abia un singur soldat care rupea ceva *sârbește*, — așa că, închipuiescă-și oricine (chiar dușman) dacă, și cât ne puteam noi înțelege cu băstinașii... Și porunca aceea grabnică, ghiciți oameni buni, ce cuprindea? Zicea: până în ziua de... (adică până peste trei zile dimpreună cu cea în care o promisem) veți face statistica generală a satului în care sunteți cantonați. Veți cumpăra hârtie și veți face în *patru* (!) exemplare tablourile statistice cerute și care vor cuprinde: — numele fiecărui locuitor, — câți copii are, — câte vite (pe specii: cai, boi, vaci, porci, capre, oi, găini,

rațe, găște, stupi de albine, broaște țestoase și orice alte gănganii), — câte produse (iar pe specii: grâu, orz, ovăș, fasole, cantalupi, cast-raveți și alte lucruri ce se vor găsi), — câte câpiți de: fân, luțernă, pae, coceni și orice alte păioase, — câte căruțe, (bine deslușite și ca formă: car, căruță, teleguță, și ca încăpere: mare, mică, potrivită, cu două sau patru roate, cu șine sau fără, vopsite sau nu), — câte cârciume, dughene, biserici, cimitire (și aici amănunțit: ce buget, ce personal, ce titluri au aceste persoane, ce taxe, ce livrete de licență, ce băuturi consumă, se înțelege: cârciumele, ce sentimente românești nutresc), — câte, în sfârșit, posibilități de rechiziție sunt... Iar această poruncă era, firește, sancționată marțial: „vă facem direct răspunzători, sub cele mai severe pedepse disciplinare.“ Porunca, în dorul cel mare al naționalizării provinciei moldovenești, își isprăvea cuprinsul cu o povață, aruncată unor umili și neînsemnați ostași ce eram, zicea: ... „credem de prisos să vă atragem atențiunea (atunci de ce ne-o mai atrăgea?!) asupra însemnătății problemei sufletești în Basarabia. Trebuie să dovedim spirit de organizare, disciplină, perseverență, fără de care jertfa ostașilor căzuți va rămâne zadarnică, iar generațiile viitoare...“ — „Generațiile viitoare ca generațiile viitoare, bade Haralambie, — zic eu locotenentului —, dar ce ne facem noi cu... statistica?!...“

Locotenentul tăcea, nutrind în sine ascunse planuri.

— „Ce faci?“ îl întreb din nou.

El:

— „Nimic, domnule căpitane, mă gândesc...“ Și iar tăcu.

Sublocotenentul — care știa cât e de șiret moș Haralambie — surfăse și zise:

— „Eu nu știu nimic, dar aș putea să jur, domnule căpitane, că moș Haralambie ne scoate din încurcătură...“

Tăcurăm...

Mai apoi pornirăm să socotim: în sat erau ca la șapte sute de capi de familie, — iar rubricile animalelor, lucrurilor, năravurilor și celorlalte erau numai 56 (cinci zeci șase). Înmulțirăm: 600×56 și aflară: 33600. Prin urmăre, un tablou conținea șase sute de nume și treizeci și trei de mii șase sute de detalii. Înmulțind acum sumele 600 și 33600 cu cifra 4 (adică numărul tablourilor) aflară lesne că acele patru tablouri aveau să conțină: 2400 de nume și 134400 (una sută trei zeci patru mii patru sute) detalii. În afară de aceasta, trebuiau trase 2400 linii orizontale (între numele locuitorilor) și aproximativ un număr nedefinit de linii verticale, pentru a face 134400 căsuțe, în care trebuiau clasate toate detaliile cerute.

După ce sfârșirăm socotelile, — ne cuprinse (chiar și pe moș Haralambie) un fel de amețeală, ca pe câmpul de război când dădeam vreo luptă, fără să vedem dușmanul, fără să avem hartă, fără să avem artilerie, — ci numai așa, după vorba vreunui comandant care, arătându-ne câmpul dinainte, ne spunea: „dați și voi atac, așa, cam pe colo...“ și ne arăta vag, un spațiu de zeci și sute de kilometri pătrați...

Ne privirăm aproape cu dușmănie... Numai în ochii camaradului Haralambie strălucea o privire de drac, dar bună și caldă...

Zic:

— „Spune ceva, moș Haralambie, că-mi vine să urlu...”

— „Șazi cuminte, domnule căpitan, că nu face...”

Făcurăm încă o sucoteală: așa cum ne aflam, fără tălmăci, fără hârtie, nu trebuia nici mai mult, nici mai puțin decât vreo trei luni de zile să facem statistica... Și Divizia ni-o cerea, cu povești patriotice, în trei zile...

În sfârșit, moș Haralambie păru că vrea să trădeze ceva din intențiile sale...

— „Deocamdată, eu cred că cea mai bună treabă ar fi să ne culcăm, că-i târziu... Și vedem noi mâine cum facem și de data aceasta, ca să treacă funia...” zise liniștit, moș Haralambie...

— „Ce funie, măi tată, — asta e otgon de catarg, de cele marinărești...”

— „Nu face, vrasăzică, nimic: vom dormi, și cugetă Domnul pentru noi...”

Ne culcarăm. Peste câteva clipe, moș Haralambie sforăia sănătos și neîntrerupt, iar eu nu găseam chip de lămurire și mă frământam, de parcă aș fi ispășit păcatele tuturor neamurilor cu trei veacuri în urmă...

.....
A doua zi, moș Haralambie, bine odihnit, cu fața rasă proaspăt, se arătă zâmbitor privirii mele.

Zic:

— „Ce veste?... ai găsit ceva?!”

Iar moș Haralambie grăi vesel:

— „Găsit!...”

Nu puteam desluși nimic, dar simțeam că moșul găsisese, în adevăr, scăparea necazurilor noastre.

Șezurăm la o cafea. Locotenentul începu pe de departe, dibuind o „introducere” onorabilă:

— „Mai întâi de toate, știut lucru e, că aceste statistici nu le citește nimeni... Le adună acolo la Divizie, și pe urmă învelesc ciobote cu ele...”

Începea foarte vag ca să înțeleg ceva.

Omul urmă:

— „Prin urmare, noi putem face *cam* cum voim noi... Punem, vrasăzică, ce vrem... Totul e, așa, să părem că am făcut treaba...”

— „Ei, ei, — și?...” mă grăbii eu.

— „Încet, domnule căpitane, că se supără...”

— „Cine?...”

— „Nimeni... Vreau să zic, că se strică treaba... Zic deci: vom face cum e mai bine... Mai întâi trimitem un soldat, în târg, la Tașlăc, să cumpere hârtie... Până la amiază vine... Pe urmă adunăm toți furierii și-i punem până 'n seară să linieze, de zor... În vremea aceasta,

noi facem aici o socoteală, de pildă: *cam* câți cai, boi, oi și toate celelalte s'ar putea găsi *cam* la vreo cinci-șase sute de *lăcuitori*... și... și...”

— „Zi, moș Haralambie !.”

Moșul, luându-și respirație, urmă :

— „...și punem așa la întâmplare în pătrățele, *cam* ce ne vine la îndemână, fără — bine înțeles — să facem ceva care să sară în ochi...”

Moșul tăcu, privind în altă parte, neștiind care poate fi părerea mea...

— „Bine — zic — să spunem că vom face așa, — dar ne trebuie și numele oamenilor...”

Moș Haralambie întâmpină :

— „M'am gândit și la asta... Am *cam* aflat cum li spune la oamenii de pe aici: Ivanof, Bostanof, Brânzof, și așa mai departe...”

Mă sculai în picioare, — și bufnii în răs...

Moșul, calin și stăpân pe sine, urmă :

— „Parcă are să cerceteze ei cum le zice la *gogomanii* iștia?... Și chiar dacă or veni să cerceteze, putea-vor afla ceva?... Când o afla tata-moșu din groapă... Da', vasăzică, noi facem statistica, — și încă cum !.”

Mă oprii din răs și privii spre moș Haralambie. Văzui, dintr'odată, dreptatea vorbelor lui...

..Și ca și-cum ar fi fost vorba de o treabă într-un totu seriosă, pornirăm la lucru: fu adusă hârtia, — creioanele porniră pe dungile liniilor, — pătrățelele fură făcute, ca niște alveole de stupi, — înăuntru lor se așezară cifrele, ca niște gănganii, — lăsând pentru la urmă trecerea numelor sătenilor. Aici fu ceva mai greu: după ce isprăvirăm toate numele de persoane, cărora le puserăm un *of* în coadă (Ivanof, Alexandrof, Constantinof), trecurăm la nume de animale, pe care, tot așa, le bulgarizarăm (Calof, Porcof, Magarof), pentru ca apoi să trecem la numele de lucruri (Grajdof, Casof, Lemnof, Petrof) și, în sfârșit să complectăm cu nume fanteziste (Maimarof, Puținof, Jubilof, Calamandrof) ..

După două zile și două nopți: eu, ofițerii, furierii, știutorii de carte mai răsăriți din companie, lucrând neîncetat, ca într-o furie de nebunie, dădurăm la iveală — scrise cu o caligrafie fără greș — cele patru exemple ale statisticei satului găgăuțesc sau *gogomănesc*, cum îi spunea moș Haralambie...

Privind caetele groase care cuprindeau rodul închipuirilor noastre nebunești, — ni-se părea că avem în față *statistica* vie a minciunii întregii vieți umane...

...Pe urmă, cu doi curieri speciali, având baioneta la armă și cartușe în încărcător, pornirăm — într-o căruță basarabeană — spre Divizie tezaurul nostru statistic...

Târziu, după două luni de zile, stând de vorbă, într-o seară, cu moș Haralambie și cu sublocotenentul Traian, — el, moșul, ne zise :

— „Ce-am spus eu, domnule căpitane?“...
 — „Ce moșule?!“...
 — „Știți: statistica noastră...“
 — „A!.. da...“
 — „Am fost alaltăeri la Divizie, — știți... Și am văzut și... statistica noastră“...
 — „Ei?“...
 — „Ce să fie?... Invelea niște cutii de unsoare cu ea“...
 — „Ce vorbești?“...
 — „Uite: să nu mă demobilizez dacă nu spun adevărul... Invelea cutii de unsoare... Păcat de munca noastră și de caligrafia băeților“...
 Dădui cu melancolie din cap, gându-mă departe, departe...

... Iată că de atunci au trecut ani și ani, — și dacă mărturisii acest păcat, o făcui ca să fiu iertat... Vremea a iertat o jumătate, iar mărturisirea ce vă fac, fie ca să ierte cealaltă jumătate, după cum spune însăși pravila creștinească...

AI. LASCAROV-MOLDOVANU

Un proces monstruos^{*)}

Încrezute în oarba lor trufie că vor birui toată lumea, oștile germane și austro-ungare s'au izbit în scurtă vreme de zidurile nebiruite ale aliaților. Și atunci, răcorindu-se nițel, au început să tragă cu ochiul în dreapta și stânga după tovarăși. Dela România aștepta să-i sară în ajutor fără nici o ezitare. Din București s'au cerut însă Berlinului garanții efective și reale pentru schimbarea radicală a tratamentului de care ne împărtășiam noi românii din Austro-Ungaria. Ungurii, cari nu voiau să știe de aceasta, iscodesc atunci un mare complot de spionajiu ca să dovedească Berlinului că românii ardeleni sunt trădători și nu sunt vrednici de alt tratament. Tisza se preface în agent provocator și țese un plan infernal pe care îl pune în aplicare la granița României, în Trei Scaune. În scopul acesta angajează pe ovreiul Rafael Mendel care execută planul. Era în vara anului 1915. Rafael Mendel se prezintă în luna iunie în satul Herman de lângă Brașov la învățătorul David Pop, despre care luase informații că are subrede sentimente românești. Mendel i-se recomandă sub numele Stoica, subofțier român din Azuga, trimis ca spion de armata română în Ungaria, ca se adune date militare. Mendel îi spune că România va intra curând în acțiune și el are mandat dela București să comunice intelectualilor români din Ardeal acest secret pentru ca aceștia să se refugieze din bună vreme și să treacă în România.

David Pop care avea cunoștiință cu învățătorul Lăzureanu din Azuga și avea oarecare bănueli asupra lui „Stoica” a cerut acestuia să-i aducă o scrisoare de recomandare dela Lăzureanu. După mai multe ezitări ale lui „Stoica”, David Pop, intrigat de situația nesigură, pleacă spre Predeal să se informeze singur la Azuga. Supravegheat însă de siguranța lui, „Stoica” e dat jos din tren la Dârste pe motiv că nu avea pașaport în regulă.

Atunci o întâmplare neprevăzută desvălește întreg misterul. David Pop întâlnește în Brașov pe preotul Gheorghe Burlea, cu care „Stoica” a încercat aceiaș tentație într'un restaurant din Brașov.

^{*)} Din volumul „Contribuția preoției din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului”, apărut de curând.

Acesta însă mai hotărât a cerut intervenția poliției, unde „Stoica“ a fost nevoit să se legitimeze, ieșind la iveală că este agent secret al ungarilor și se numește Rafael Mendel. Pe când Burlea povestește aceasta lui David Pop apare și Mendel, pe care David Pop îl ia de seurt. Cu o seninătate și nepăsare crudă Mendel îl ia de braț, îl invită la un păhar cu vin, unde își recunoaște identitatea și îi zice :

— „Trăim vremuri grele de războiu. Țara e în primejdie. Noi cu toți suntem datori să o ajutăm. Țara însăș trebuie să uzeze de toate mijloacele, pentru a se pune la adăpostul oricărei nesiguranțe, oricărei surprinderi. Situația patriei noastre este deosebit de grea, pentru că nimeni nu poate ști cu siguranță, dacă dușmanii noștri nu vor isbuti mai curând sau mai târziu, cu vorbe bune, sau cu amenințări, să ne arunce și România în spate. Voim deci să punem la încercare sentimentele intelectualilor români din Ardeal. Mă prezint, ca ofițer din România cu misiunea să adun informațiuni pe seama armatei și să avizez pe românii din părțile acestea despre data intrării României în războiu pentru a se putea refugia. În chipul acesta pot cunoaște sentimentul fiecăruia. Acum dragul meu, după ce ți-am desvălit întreagă afacere, vreau să știu un lucru : Ca bun patriot, ca înțelegător al vremurilor de astăzi, ca filo-maghiar, — ce zici? Vrei, să-mi dai mână de ajutor, pentru a-mi putea mai bine îndeplini misiunea ?

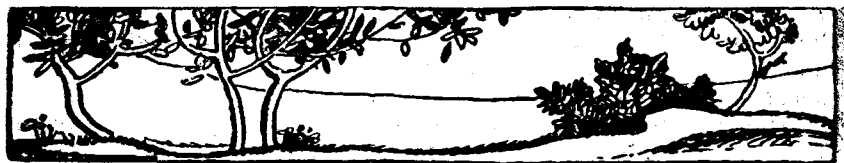
„Tu ca român cunoști mai bine societatea românească și ea asemenea în tine mai multă încredere. Nu uita, că vei primi o răsplată prin ciară. Sunt puse la bătaie 100,000 de coroane, jumătate mie, jumătate fie. Gândește-te și dă-mi răspunsul cât mai curând posibil“.

David Pop ispitit de cele 5000 coroane a căzut în cursă. Sub cuvânt că stau în legătură cu armata română ca să-i ușureze trecerea Carpaților a părât pe 12 intelectuali români cari au fost deținuți, maltratați, bătuți crunt și închiși în temniță. Intre ei a căzut și însuși David Pop. Deținerile s-au făcut la 24 Oct. 1915. Procesul a durat până la 5 Martie 1917. Nouă din acuzați au fost osândiți la moarte prin ștreang și anume : Dr. Spiridon Boita avocat în Brașov, Dr. Zaharie Muntean avocat în Alba-Iulia, Pompiliu Dan revizor școlar în Zernești, Romul Cristolovean inv. director în Râșnov, Victor Pop farmacist în Alba-Iulia, Nicolae Hamzea învățător Târlungeni, Coman Baca preot ort. în Poplaca, Ion Coman preot în Intorsătura Buzăului și însuș David Pop. Au fost osândiți apoi la 45 de ani închisoare grea : Dumitru Greceanu preot ort. în Herman, Iosif Popovici preot Sf. Gheorghe, Ion Sociu funcționar în Sibiu, Gheorghe Negoiescu preot Intorsătura Buzăului, Romul Popescu funcționar de bancă Sibiu, Ion Modroiu preot în Vama Buzău, Ion Nan preot în Sânpetru și doamna Elisabeta Boita, soția avocatului.

Tisza își ajunsese scopul. Conștient însă de vinovăția sa n'a cutezat să execute sentința ci a ținut pe cei osândiți închiși trăgându-se recursul la Curtea de caseție, până când la 28 Oct. 1918 mișcarea revoluționară a rupt lăcatele temniței și i-a eliberat pe toți.

Procesul acesta rămâne pe veci în istorie ca o pată neagră pe conștiința justiției statului unguresc.

SEBASTIAN STANCA

Săptămâna crizei

În calendarul politic al României noi, ultima săptămână a lunii Martie din anul una mie nouă sute douăzeci și șase, va fi fără îndoială înscrisă cu litere aprinse așa: „săptămâna crizei“.

Astfel botezate, cele șapte zile în care au clocotit patimile scrășnite printre dinți ale neputincioșilor, apa vorbelor goale și impertinența atot știutoare a cavalerilor presei honigmănești, vor rămâne încrestate ca un trist și ridicol pomelnic, pe răbojul politic al acestei țări.

De luni încoace, cursul timpului e măsurat cu ceasul și minuta de toți căpitani nădejdlor deșarte, de toți agenții apelor tulburi, de toți neo-caracuzii ziarelor de caricatură.

Legionarii acestei cohorte, care umbrește „marea frescă“ a vieții noastre publice, urmărește mersul și coborâșul barometrului politic cu tâmpile svâcnind, cu palpitări de carotidă, cu sudori reci și umezeli fiziologice.

Spectacolul este fără precedent. Suntem una din țările unde pasiunea luptelor politice a ajuns foarte vie. E natural dar, ca la o schimbare de regim, diapazonul politic să fie urcat. Când schimbarea de regim are — prin urmările ei categorice — ca acum, o însemnătate excepțională, e firesc să asistăm la cea mai aprigă cravașare din partea concurenților, în galopul lor spre potou.

E natural, ar fi firesc, nimic de zis.

Dar spectacolul la care asistăm în această „săptămână a crizei“, departe de a fi acea demnă și impresionantă încordare a tuturor forțelor ce converg spre o țință superioară, este afirmarea desgustătoare a unui spirit pauper de speculații meschine și de lăcomie unsuroasă, care predomină.

Toți trepădușii cari caută printre hârțiile svârlite la coș deslegarea enigmei, toți profesioniștii svonurilor de cafenea cu „soluțiile“ citite în fundul șvarțului, toți cavalerii eleganți cari privesc destinele politice prin gaura cheii și ascultă glasul zellor cu urechea lipită de ușe, toți șarlatanii horoscopului și amanții cărturăreselor, toți șampionii democrației integrale și independente, proaspăt descălicați de prin gheto-urile galițiene, toți reporterășii cu pistrui și fără sintaxă, au devenit subit, factori constituționali!

Băeșii lui Albert Honigman sunt în contact permanent cu Palatul !

Ei cunosc „ultima combinație“ și cel din urmă gând al Regelui, pe cari le șoptesc misterios îmbiindu-le pe subț mână ca pe o marfă de furat, sau rânjindu-le cu obrăznicie și ifos, pe șapte coloane, cu literă groasă.

Mă rog, ei cunosc textual convorbirea dintre Suveran și cel dintâi al său sfetnic, știu pe de rost lista viitorului cabinet, dumnealor numesc, în ultimă instanță, guvernul de mâine.

Lagărul de unde s'a pogorât această atmosferă urât mirositoare, e partidul național.

Stipendiații Albei-Iulii, a căror putere de concepție se ridică până la sifonoasele expozeuri ale dlui Iuliu Maniu și a căror posibilitate de acțiune se reduce la giruetele pertractoare ale jachetei pe care dsa o poartă cu atâta prestigiu, era fatal să-și accentueze în momentele hotărâtoare, simbioza cu gazetele de scandal și reporterii binevăzuți pe la scările din dos ale unor anumite case.

Oficioasele lor și organele afiliate ale acestui partid au lansat, clipind șiret din ochi, știrea că „totul e aranjat:“ partidul național vine singur la putere!

Lipsiți de cea mai elementară reverențiozitate față de Coroană, oamenii de casă ai dlui Iuliu Maniu, anunță radios că Regele le-a dat firman anticipat.

Oamenii cari nu pot gândi, aceia pentru cari puterea, departe de a însemna mijlocul unor înfăptuiri de esență superioară, rămâne mirajul spre care lăcomia lor de înfometăți face zămbre la gură și disperarea unei morți apropiate, geloși de calmul demn al partidului poporului îi face să tremure din toate încheeturile, coboară în chip firesc pe panta valorilor lor naturale.

Micul avocat al consistoriului dela Blaj, braț la braț cu Albert Honigman, se decretează prim-ministru.

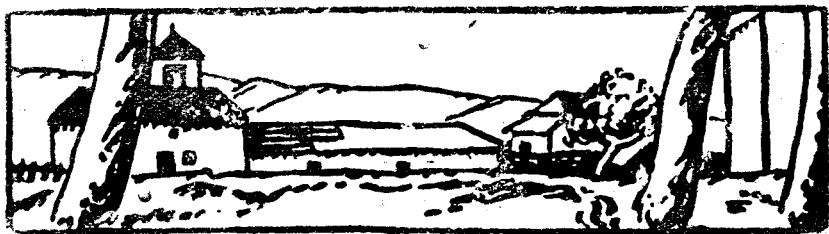
Totul e aranjat: partidul național vine la guvern!

Bursierii Albei-Iulii, cari au contribuit la consolidare României întregite cu candidul spirit al negațiunilor permanente, sufletele găunoase ale Consiliului dirigent, revoluționarii cu sabie de mucava cari au amenințat alături de șovinii minoritari cu Liga Națiunilor, autonomiștii de bal mascat ai „Ardealului pentru ardeleni,“ speculanții constituiți în consorțiu ai instinctelor primejdioase ale unei regiuni supuse frământărilor inerente unei epoci de tranziție, domnul Iuliu Maniu și amicii săi, își iau asupra lor „greau sarcină!“

Dulos și solemn, dl Iuliu Maniu, care-și mânâncă în acest scop chiar jumătatea, ne-o declară...

Aferim!

V. RUSSU-ȘIRIANU

Scrisori din Paris

— Reorganizarea vieții studențești —

Credem util a da câte-va relații asupra reorganizării „Asociației Studenților Români din Franța”, făcută de o mână de studenți conștienți de rolul pe care trebuie să-l aibă orice român în străinătate. Presa românească s'a ocupat în ultimul timp de chestiunile studențești din Paris. S'au cerut chiar oarecari sancțiuni, cu ocazia publicării listelor făcute de vechile comitete ale „Asociației” și admise la ajutorul francez, liste pe cari erau trecuți toți dezertorii, toți nesupușii militari și toți înstrăinații, în locul bunilor studenți români.

Comitetul de tristă memorie al „Asociației”, care a contribuit, prin lipsa completă de energie a puținelor elemente românești ce-l alcătuiau (7 români față de 7 evrei) la formarea scandaloaselor liste ale ajutorului francez, a fost obligat să demisioneze în fața adunării generale dela 15 Decembrie 1925.

Adunarea generală a „Asociației studenților români din Franța”, convinsă fiind, că o purificare morală se impunea în sânul ei, a dat mandat nelimitat unei comisiuni interimare, compusă din 5 studenți români sub prezidenția doctorandului Aurel Ianculescu, spre a reorganiza „Asociația” și a elimina toate elementele ce o compromiteau.

„Asociația” număra pe atunci aproape 600 membri înscriși, dintre cari *nici o sută* nu erau români, restul de 500 erau evrei, în majoritatea lor din Basarabia și Ardeal. Mai bine de jumătate dintre ei nu știau o boabă românește, foarte mulți nu aveau situația militară în regulă și luau parte *regulat* la toate întrunirile și manifestațiile organizate sub imboldul lor în contra României.

După 45 de zile, comisiunea interimară crezându-și misiunea terminată își prezintă demisia în mâinile unei „comisii de alegeri”, alcătuită în fața dlui C. Diamandi, ministrul României la Paris, și prezidată de dl N. Ionescu-Sisești, intern al Spitalelor din Paris.

Bilanțul era următorul :

Actele studenților înscriși fiind revizuite s'a constatat că multe din cărțile de membru eliberate de vechile comitete nu pot prezenta nici o garanție, astfel comisiunea interimară a eliberat noi cărți pentru 350 de studenți români și 70 de evrei-români, cari au prezentat certificate de studii și situațiunea militară în regulă.

Elementele antiromânești, cari nu mai puteau face parte din „Asociație”, fie că nu erau și nici nu puteau fi studenți, fie că erau dezertori sau nesupuși militari, neconvenindu-le noua situație au căutat să se răzbune. Intrigi, calomnii, amenințări, conflicte sângeroase, procese intentate în fața instanțelor franceze în contra prezidentului comisiunei, cu avocați ca dl Torrès și alții ca să-i apere, nu au împiedecat însă ca nu iita comisiune interimară să-și îndeplinească mandatul său până la capăt.

Situația financiară: la 15 Decembrie 1925, în casă 535 franci francezi. La predarea casei de comisie interimară, peste 3000 franci. (Nu se cuprinde aci fondul „Asociației” depus la bancă și asupra căruia s'a pus propriere de către elementele anarhice). E demn de reținut, că această situație financiară prosperă o lasă comisiunea interimară numai după o lună jumătate, cu toate că a făcut față tuturor cheltuielilor inerente unei reorganizări a „Asociației” și procesului în care a trebuit să lupte cu unii dintre cei mai influenți avocați dușmani țării noastre. Și credem că e bine să se știe, că în fața dlui ministru Diamandi, conducătorii evreilor, printre cari se afla, lucru destul de regretabil, și un român neaș, profesorul Hudita, bursier al statului de mai bine de șase ani, și-au luat obligațiunea pe cuvânt de onoare de a stinge aceste procese de șantaj, lucru pe care nu l'au făcut nici până astăzi, probă evidentă de reana lor credință.

În ziua de 21 Februarie 1926, au avut loc alegerile de comitet. Două liste s'au prezentat studenților români. De o parte lista „Aurel Ianculescu-Bogdan Iosif” cu un program cultural-românesc reprezentând curentul național al studenților din Franța, de cealaltă parte o listă pusă în solda blocului așa zis umanitarist, antinațional. Dată fiind importanța acestei alegeri, care avea o semnificație deosebită, sute de persoane așteptau cu nerăbdare rezultatul votului.

Lista „Ianculescu Bogdan Iosif” a fost declarată aleasă în întregime, cu o majoritate zdrobitoare de voturi, arătându-se în mod eloquent, că toată studențimea română din Franța, conștientă de datoria fiecărui bun român în străinătate, dorește o *regenerare* a sufletului studențesc la Paris.

Noul comitet s'a constituit astfel: Președinte: Ianculescu Aurel vice-președinți: Bogdan Iosif și Bradeanu Salvator, secretari: Fericeanu George și Stoenescu Tiberiu, bibliotecar: Ionescu Octavian, casier: căp. Gotcu Paul, casier ajutor: Șincai Eugen, cenzori: domnișoara Bucșan Constanța și Mircea Grosu Viziru, membrii: Curagea Ant, Gherghel Corneliu, Dr. Haralamb Ant, Iosub V., Talmatza-cala Fanny.

Programul cu care lista „Ianculescu-Bogdan” s'a prezentat la alegeri este următorul:

1. Creiarea unui sediu demn de o asociație universitară, a cărui lipsă a fost atât de simțită (secretariat, o sală de lectură și de recreare, o sală de conferințe și de ședințe, etc.)

2. Organizarea unui ciclu de conferințe instructive și șezători literare periodice.

3. Revizuirea condițiilor în cari se acordă ajutorul francez.

4. Organizarea de excursii studențești pe: Valea Loarei, Mont St Michel, Savoia și Verdun.

5. Organizarea unei mari excursii a colegilor francezi în România creind astfel un curent favorabil țării noastre, ca răspuns campaniei de denigrare deslănțuită în contra noastră.

6. Strângerea raporturilor de colegialitate cu studenții în mijlocul cărora trăim.

7. Organizarea unui serviciu de asistență medicală gratuită pentru colegii suferinzi.

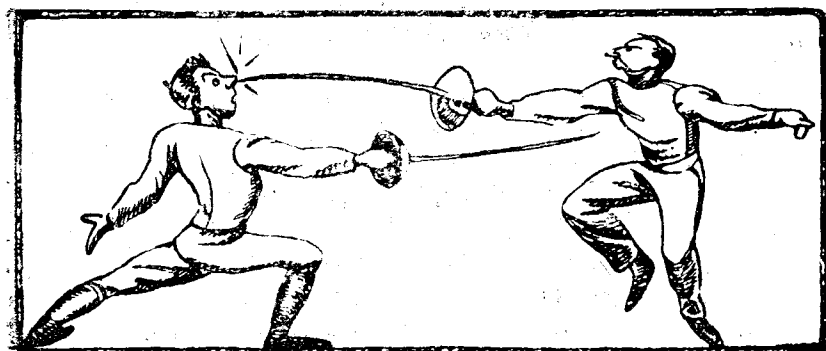
8. Înființarea unei cantine studențești în Cartierul latin.

Actualmente „Asociația” numără 450 membri înscriși, cu situația școlară și militară în regulă. Toți dezertorii, nesupuși și elementele antiromânești, cari s'au dovedit că au luat parte activă la organizarea manifestațiilor și a întrunirilor comuniste în contra țării noastre, au fost dați în judecata unei comisii disciplinare studențești, și eliminați.

Comitetul e ferm hotărât să îndeplinească în mod integral toate punctele programului stabilit, combătând în acelaș timp prin scris și prin viu graiu orice propagandă antiromânească ce ar tinde la denigrarea prestigiului românesc la Paris.

I. BOGDAN

GAZETA RIMATA

Revendicări feminine

BCU Cluj / Central University of Cluj D. Iuliu Maniu, cu prilejul reformei electorale, s'a declarat pentru acordarea drepturilor politice la femei.

*Când se discută această lege,
Un om politic, se 'nțelege,
Se cade a fi politicos
Cu damele, mă rog frumos !.*

*Astfel și veselul Ghiulucă,
Știind din vorbă s'o aducă,
Gentil ca orice vechi holtei,
Dă drept de vot pentru femei.*

*De-acuma, după cât se pare,
Incepe o nouă pertractare.
(Ghiulucă nu-i un om urât,
E numai cam nehotărât).*

*Eu, unul, desaprob enorma
Greșală, nu accept reforma,*

*Chiar dac'aș fi asigurat
Că mi pleacă soacra la Senat!*

*Ca'n vremi antice ne-ar da gata,
S'ar pune'n grevă Lysistrata,
Și Eva iar, în adevăr,
Și ar vinde votul pentr'un măr...*

*Râvnind să vină la putere
Numai Ghiulucă-i de părere,
Ce se 'ntărește mai de grab'
Dac'o lucră cu sexul slab.*

*Doar astfel speră să i mai vie
Și lui puțină bărbăție,
C'ășa-i decând s'a fost născut:
Sau n'a voit, sau n'a putut...*

*ION BĂRBAT
— Strănepotul lui Adam —*

INSEMNĂRI

În fața crizei. — Niciodată nu s'a stricat mai multă hârtie și nu s'a consumat mai multă cerneală în redacțiile gazetelor democate din strada Sărindar, ca în ultima săptămână de dinainte de dizolvarea Parlamentului liberal. Bieții cititori de gazete, nerăbdători de a cunoaște cu o oră mai curând deslegarea crizei de guvern, au fost literalmente turțiți sub valurile tumultuoase de informații, de zvonuri și de presupuneri. Fiecare reporter, cu sau fără pistru, descinzând din vestibulul cine știe cărui fruntaș politic, sau pur și simplu din grădina Cișmigiu, se simțea în măsură să desmintă combinațiile fanteziste puse în circulație în cursul zilei, — și se declara autorizat să lanseze altele, tot atât de mincinoase.

Sunt rare de tot asemenea momente, când edițiile speciale se caută ca pâinea caldă, și când comerțul saltă

împins dela spate de nepotolita curiozitate populară. Săptămânile din preajma unei schimbări de guvern sunt, pentru pricepuții negustori de hârtie tipărită, ceea ce e, pentru d. Braun, cunoscutul director al panoramei cu acelaș nume, târgul Moșilor din Capitală. O bună ocazie de a mai rotunji rubrica incasărilor...

N'am avea nimic de zis, dacă ho-nigmanii cu pricina s'ar mărgini aci, trudindu-se să speculeze, ca la bălciurile populare, setea de noutate și de ne-mai-văzut a opiniei noastre publice. Un guvern prezidat în acelaș timp de d. N. Iorga și de d. Iuliu Maniu, guvernul pe care l'au lansat emerțiți informatori, sau vițelul cu două capete zugrăvit pe dinafară iar înăuntru viu și natural, e cam acelaș lucru. Cu singura deosebire, că vițelul cu două capete n'are pretenția de a conduce destinele României-intregite, dela Nis-

tru pân' la Tisa.

Ceeace nu reușim să înțelegem însă, și nu putem să tolerăm, e obrăznicia cu care numiții blumenfelzi și-au permis să dicteze, cu atitudini categorice și cu drept de veto, la alcătuirea noului guvern.

După știința noastră, Constituția e foarte limpede în această privință. Regele are dreptul să numească pe miniștrii săi, cari mai trebuie să aibă și încrederea Parlamentului, deci încrederea țării. În deslegarea crizei de guvern, vedem foarte clar rolul pe care-l are Suveranul, cași rolul pe care-l are, la rândul lui, corpul electoral. Nu prea vedem însă, rolul pe care l'ar avea de jucat d. Albert Honigman sau d. Kalman Blumenfeld...

Și cu toate acestea, zile de-arândul, nu s'a auzit decât glășciorul dumnealor... *Adevărul* s'a pronunțat categoric și definitiv, că o guvernare fără participarea dlui C. Stere ar fi o veritabilă crimă împotriva democrației române. *Lupta* a adăugat, cu litere de afiș, că un alt minister decât acela format din mozaicul naționalo-iorghisto-argetoianist, ar însemna o lovitură de stat, pe care, se înțelege, lipiciosul frate al dlui Emil D. Fagure n'ar putea o tolera odată cu capul. Iluștri cavaleri ai șantajului politic, declarându-se intratabili, au amenințat Coroana că se vor sui pe baricade...

În ceeace ne privește, noi nu prea credem, că vorbăreți eroi ai meselor de redacție, ale căror periclitare geamuri au nevoie să fie păzite de jandarmi, se vor găsi vreodată în fruntea unei mișcări populare. Ori cât ar fi el de civil, războiul nu e o afacere pentru cunoscuții umanitariști, a căror unică armă de apărare, de mai multe generații, a fost și a rămas tot fuga... Dar aci nu e vorba de noi. E vorba de publicul nostru, care are parte de asemenea îndrumători, și care, pe ici

pe colo, e gata să primească, în lipsă de altă orientare, sugestiunile politice ale unei asemenea prese.

Am auzit, în câteva rânduri, și din partea unor oameni destul de serioși, formulându-se părerea, că partidul poporului nu poate fi chemat la cârmă țării, fiindcă n'are de partea sa presa, în majoritatea ei. Dacă v'ați gândi mai bine cine scrie această presă, și ce scopuri urmărește această presă, ați ajunge la concluzia, că dimpotrivă, guvernul pe care l aclamă această presă e cel mai primejdios guvern cu putință din punct de vedere al intereselor noastre naționale.

Transfugii. — În cursul desbaterilor asupra reformei electorale, partidul poporului a propus la Cameră o mică modificare, în sensul ca deputații și senatorii, aleși pe baza unui anumit program politic, să-și piardă mandatul din momentul când părăsesc partidul pe listele căruia s'au ales.

O asemenea dispoziție, perfect îndreptățită din punct de vedere al moralității publice, nu e, de fapt, decât o consecință logică a sistemului pe care se sprijinește noua lege electorală votată deunăzi de Parlamentul defunct. Cu sistemul scrutinului uninominal, pe circumscripții, sufragiile alegătorilor merg mai de grabă asupra persoanei candidatului decât asupra grupului politic de care se atașează acesta. Deputatul sau senatorul unui cerc, punându-se în ipoteza că i s'a dat o încredere nelimitată, poate întrebuința această încredere cum găsește de cuviință, deși, chiar în acest caz, ar fi de datoria sa să ceară și avizul alegătorilor la trecerea într'un alt partid. Cu sistemul scrutinului de listă, pe țara întreagă, atribuindu-se însă mandatele grupărilor politice organizate, cari au întrunit un minimum de voturi, și nu persoanelor izolate, lucrurile se petrec cu totul

altfel. Sufragiile alegătorilor nu se mai îndreaptă spre fiecare candidat în parte, ci spre ideea politică în numele căreia se înfățișează toți candidații. Mandatul de reprezentant al națiunii nu e un drept câștigat pe seama unui singur ales, ci o misiune exercitată în cadrul unei organizații politice și în slujba unui program definit. Părăsind organizația politică dela care ai primit această misiune, și renegând programul pe care te-ai legat să-l slujești, a te folosi mai departe de mandatul dobândit în asemenea condițiuni însemnează o adevărată escrocherie politică. A renunța la el, e o datorie. Dar, pentru că de bună voie puțini obișnuiesc să-și facă datoria, principiul trebuia să fie consfințit prin lege.

Viața noastră publică nu va avea decât de câștigat în ceea ce privește o nestitate. Vom fi scuțiți pe viitor de multe spectacole degradante, vom înălțura confuziile, vom pune la locul lor pe transfugi. Anumite acte de felonie nu se vor mai putea repeta.

A existat, astfel, în Parlamentul liberal, un oarecare grup politic, al dlui C. Argetoianu, alcătuit din câțiva foști membri ai partidului poporului, cari fuseseră aleși în alegerile generale din 1922 pe listele acestui partid. Când d. C. Argetoianu, care a intrat în Cameră pe aceeaș cale, a părăsit partidul poporului, amicii dsale, printre cari și câțiva deputați și senatori, l'au urmat trecând cu arme și bagaje, mai întâi la d. N. Iorga, apoi la d. Iuliu Maniu. În chipul acesta, oratori de talia dlui D. R. Ioanîtescu au ajuns să atace cu o extremă violență, la Cameră, pe însuși d. general Averescu, a cărui figură au invocat-o în alegeri, și mulțumită popularității căruia au reușit să pătrundă în Parlament. Ba mai mult decât atât. Când a fost vorba de prețuirea drepturilor la succesiunea gu-

vernului liberal, acești oameni au aruncat în cumpănă, împotriva partidului poporului, mandatele câștigate în realitate de acest partid...

Cine ne-ar fi garantat, că asemenea gesturi elegante nu s'ar mai fi petrecut și de viitor? Nu vrem să presupunem, că d. C. Argetoianu e unicul exemplar în genul său. Vor mai fi și alții...

O aniversare. — Aniversarea celor două zeci și cinci de ani de activitate publicistică a părintelui Ion Lupaș, astăzi profesor la Universitatea, din Cluj, a fost încă un bun prilej pentru a reînvia în gândul nostru figura curată și încrezătoare a gazetarului de altă dată.

Sărbătoritul de deunăzi, în jurul căruia s'a adunat, la Sibiu, atâtea recunoaștere sinceră și atâtea amintiri înduioșătoare, a crezut în scrisul lui și a pătimit cu resemnare pentru el. Un articol de gazetă era de ajuns, altă dată, ca să te exileze între zidurile temniții, ispășind acolo crima de a fi strigat, pe de-asupra capetelor plecate, dreptele năzuinți ale unui popor întreg.

Acest gazetar de altădată a fost, cași alții, un purtător de cuvânt al tuturor. Scrisul pentru el, a însemnat un act de bravură. El a fost printre acei precursori ai unității naționale, pe cari el însuș i-a pomenit, uitându-se cu modestie pe sine, mulțumită cărora s'a păstrat aci neștirbită încrederea deplină în forța de rezistență a sufletului românesc.

Cercetător al trecutului d. Ion Lupaș a rămas, neconținut, un povătuitor al clipei de față și un crainic inspirat al viitorului. Alături de ceilalți animatori ai generației sale, fostul protopresbiter al Săliștei și colaborator la *Luceafărul* de pe vremuri, a sporit cu temei puterea dătătoare de viață a cultului nostru național, și a crezut, cu toată

hotărârea, în roadele aşteptate ale unităţii noastre sufleteşti.

E o cinste pentru presa ardelenască, dacă un asemenea zbucium pentru triumful unor idei mântuitoare a îmbrăcat adeseori haina tiparului. Mai mult, ar trebui să fie o pildă.

Insuşiri profesionale. — Există, fără îndoială unele aptitudini, cari te fac impropriu pentru anumite indeletniciri. Un glumeţ spunea cândva, că n'a văzut în viaţa lui un chelner cu barbă sau un birjar cu ochelari. Să fie o simplă coincidenţă? În orice caz, eroul din romanul „Le martyre de l'obèse” al lui Henri Béraud, având peste o sută de kilograme, n'ar putea îmbrăţişa uşor cariera de jocheu...

Ozorabilul dl N. Batzaria, fost june turc şi coleg de minister cu vestitul Enver-bey, a publicat deunăzi în fruntea ziarului *Dimineaţa* un mic studiu asupra calităţilor pe cari s'ar cuveni să le aibă un bun preşedinte de Consiliu. România va avea nevoie peste puţină vreme, de un şef de guvern în locul dlui Ion I. Brătianu, şi fostul june turc, astăzi coleg de redacţie cu dl Bubi Brănişteanu, utilizează mijloacele recomandate de „Mica publicitate” a firmei Schulder şi Berger... Se caută un succesor!

Se înţelege, că urmaşul dlui Ion I. Brătianu trebuie să îndeplinească multe condiţiuni. Dl N. Batzaria le însuşi pe toate, probabil în ordinea importanţei lor. Primul ministru ideal s'ar cere, deci să fie un bărbat energic, având talent şi cultură, un cunoscător adânc al grelelor şi multiplelor nevoi ale ţării. Preocupat de interesele ţării în ansamblul lor, zice dl N. Batzaria, şeful guvernului de mâine nu poate reprezenta decât ţara întreagă, ţara cu vechile şi nouile ei provincii...

Destul! Nu nevoie de nicio precizare şi nu e nevoie de niciun nume.

Am înţeles, fără nicio greutate, că aici e vorba de dl Iuliu Maniu.

Să le luăm pe rând. Nu e dl Iuliu Maniu un bărbat plin de energie? N'a dovedit-o în deajuns, prin cei şase ani de pertractări necontenite, în decursul cărora, graţie unor sforţări supra o-meneşti, a reuşit să nu hotărească nimic? Nu e dl Iuliu Maniu un om de cultură? Lungă sa carieră de avocat al consistoriului din Blaj şi cele două tratate de drept constituţional maghiar, pe care le-a recitat dela război încoace, nu sunt o garanţie îndestulătoare? În fine, nu e dl Iuliu Maniu un scriitor şi un orator de talent? Aţi uitat numeroasele sale expozeuri în faţa comitetului de o sută şi cele zece articole de gazetă publicate în răstimp de două zeci de ani?

Energie, cultură şi talent? Unde veţi găsi mai din belşug ca la ex-preşedintele Consiliului dirigent? Şi pentru că e vorba de interesele ţării privite în ansamblu lor, e bine să se mai ştie, că dl Iuliu Maniu a fost cel dintâi bărbat politic, dela Caşavencu încoace, care şi-a sintetizat programul într-o formulă generală, dorind ca România să fie bine şi tot românul să prospere.

Cu aceste însuşiri, jumătatea de şef a partidului naţional poate fi socotit drept „omul care ni trebuie”, cum ar zice dl N. Iorga (în alte împrejurări.) Il vom avea? Cu atât mai bine pentru noi. Nu-l vom avea? Cu atât mai rău... pentru dl Iuliu Maniu.

E limpede.

Pamfletarul şi juriul de onoare.

— Dl Pamfil Popescu, zis Şeicar, redactor la ziarul *Cuvântul* şi la revista *Gândirea*, de profesiune polemist, a cerut „Sindicatului ziariştilor” din Bucureşti constituirea unui juriu de onoare, care să-l apere împotriva unei notiţe apărută în *Ţara Noastră*.

Procedul ne face să râdem cu poftă,

Di Pamfil Șeicaru, născut Popescu, e cum s'ar zice un ireductibil pamfletar. Indrăsneț din cale-afară și cam slobod la gură, impetuosul redactor dela *Cuvântul* și *Gândirea* n'a dat niciodată dovadă de prea mult scrupul în scrisul său cotidian sau intermitent. Insultele sale tipărite treceau mai totdeauna pe tărâmul pornografiei. Atacurile sale iscălite nu erau decât un lung șir de josnice minciuni. Superb și impertinent, pamfletarul cu pricina se proptea în condei, și înșelându-se asupra adevăratelor motive pentru cari de cele mai multe ori nu i-se răspundea, se credea temut și imbatabil.

Iată însă, că într-o bună zi, dl Șeicaru Popescu, după numele de botez Pamfil, e strâns și dumnealui puțin cu ușa, deși numai în treacăt, scoțându-se la iveală anumite slăbiciuni ciudate ale temperamentului său de combatent al cernelei. Și atunci, ca prin minune, polemistul de profesiune se poartă, se face mititel, își pune condeiul jos, ia o poză de martir, și aplează la „Liga Națiunilor,” la „Sindicatul ziaristilor” și la „S. P. A.,” ca să-l apere de atacurile nedrepte. Arțagosul spadasin, domesticit dintr'odată, recurge la juriul de onoare, cu jalbă în toată regulă, plângându-se că a fost calomniat...

Și cine l'a calomniat? Noi, cari n'am fost cruțați de secrețiunea polemică a acestui personaj, atât de sensibil acum; noi cari ne luptăm pentru asanarea moravurilor de presă; noi cari ne cântărim, când scriem, fiecare vorbă... Nu, nu, vă asigurăm, n'am calomniat. Și ca dovadă vom preciza următoarele. Scurt. Să repetăm ce am spus. Am spus, că până la o dată oarecare, dl Al. Lapedatu, ministru al Artelor pe atunci, a fost înjurat în ziarul *Cuvântul* și în revista *Gândirea*, ca la ușa cortului. Am adăugat, că la un moment dat, dl Al. Lapedatu a binevoit

să acorde redactorilor *Cuvântului* și ai *Gândirii* o oarecare subvenție pentru această din urmă publicație. Și am constatat, că din acel moment, ca prin farmec, dl Al. Lapedatu n'a mai fost înjurat!

Așa stau lucrurile. N'aveam dreptul să credem, oare, că între subvenție și înjurătură s'au stabilit oarecare legături, de vreme ce una a încetat din momentul când s'a prezentat cealaltă?

Di Pamfil Șeicaru Popescu, pentru a-l desemna cu toate poreclele dumisale, zice că a fost trimis să vorbească în numele „Sindicatului ziaristilor” la banchetul dat în onoarea dlui Al. Lapedatu, pe care, cu șase luni înainte, îl spurca pe toate tonurile. Se poate. Dar cine are obrazul să te *oblige* să te duci să participi la sărbătorirea unui om, pe care l'ai insultat birjărește?

Punct de întrebare. Apoi, un simplu punct de încheiere. Ni se pare că am vorbit prea mult despre acest caz, de o exasperantă banalitate.

„Familia”. — La Oradea Mare a apărut primul număr al revistei „Familia” sub conducerea unui comitet de redacție. Noua revistă este hotărâtă „a contribui la marea operă de întărire prin cultură a poporului românesc. În munca ei, revista promite că „se va găsi întotdeauna” alături de acei cari luptă pentru păstrarea la baza organizațiunii noastre sociale a ideii naționale și pentru stărpirea tuturor curentelor disolvante de stat”. În sânul familiilor românești „Familia” își propune să aducă o rază de lumină în sufletul ori-cărui român, să picure un indemn la muncă. Revista se prezintă în condiții bune cu articole iscălite de dlui V. Cotruș, Ion Dragu, M. G. Samarineanu, Z. Sandu, George Voevidca, Volbură Poliană și alții. Dorim noului confrate deplină isbândă